

Advies van het Economisch en Sociaal Comité over het „Voorstel voor een verordening van de Raad tot wijziging van Verordening (EG) nr. 2200/96 houdende een gemeenschappelijke ordening der markten in de sector groenten en fruit, Verordening (EG) nr. 2201/96 houdende een gemeenschappelijke ordening der markten in de sector verwerkte producten op basis van groenten en fruit, en Verordening (EG) nr. 2202/96 tot invoering van een steunregeling voor telers van bepaalde citrussoorten”

(2001/C 14/28)

De Commissie heeft op 17 juli 2000 besloten het Economisch en Sociaal Comité, overeenkomstig artikel 262 van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, te raadplegen over het voornoemde voorstel.

De afdeling „Landbouw, plattelandsontwikkeling, milieu”, die met de voorbereiding van de desbetreffende werkzaamheden was belast, heeft haar advies op 6 oktober 2000 goedgekeurd. Rapporteur was de heer de las Heras Cabañas.

Het Economisch en Sociaal Comité heeft tijdens zijn 376e zitting van 18 en 19 oktober 2000 (vergadering van 19 oktober 2000) met 36 stemmen vóór en 3 stemmen tegen, bij 4 onthoudingen, het volgende advies goedgekeurd.

1. Inleiding

- beperking van de maximumhoeveelheid citrusvruchten die aan de markt kunnen worden onttrokken; Voor het seizoen 2001/2002 wordt de grens vastgesteld op 10 % van de in de handel gebrachte hoeveelheid en voor de volgende seizoenen op 5 % van deze hoeveelheid;

1.1. Het voorstel van de Commissie

De Commissie stelt voor de volgende wijzigingen aan te brengen in de bepalingen van de GMO voor groenten en fruit:

- afschaffing van de huidige regelingen voor tomaten, perziken en peren die voor verwerking zijn bestemd, waarin wordt bepaald dat de verwerker steun krijgt ter compensatie van een door hem aan de teler betaalde minimumprijs, en vervanging van deze regelingen door een systeem van steun die via telersverenigingen aan de telers wordt toegekend voor de hoeveelheden die zij voor verwerking leveren;
- gebruik van drempels in plaats van quota voor tomaten die voor verwerking zijn bestemd;
- onderverdeling van de communautaire drempels in nationale drempels voor perziken, peren en citrusvruchten die voor verwerking zijn bestemd;
- vaststelling van een permanent steunbedrag door de Raad. Voor tomaten worden alle bestaande steunregelingen herleid tot één regeling, onafhankelijk van de bestemming;
- verhoging van de drempels voor tomaten, peren en bepaalde verwerkte citrusvruchten met 10 % en vermindering van de steun voor tomaten en peren met hetzelfde percentage;

- afschaffing van het „plafond” voor de totale financiële bijstand aan de actiefondsen van telersverenigingen van maximaal 2,5 % van de totale waarde van de afgezette productie van alle telersverenigingen;

- verlaging van de maximale steun aan elk van de actiefondsen van de individuele telersverenigingen van 4,5 % tot 3 % van de waarde van de afgezette productie;

- toevoeging van het systeem van openbare inschrijvingen aan de huidige regelingen inzake het beheer van uitvoerrestituties voor verse producten.

1.2. Algemene situatie in de sector groenten en fruit

1.2.1. De EU telt 2,2 miljoen bedrijven die groenten en fruit produceren; 750 000 daarvan, ofwel 10 % van alle landbouwbedrijven in de Gemeenschap, zijn hierin gespecialiseerd. Dit zijn doorgaans kleine bedrijven van gemiddeld minder dan 5 ha, die in totaal 4,8 miljoen hectare, ofwel minder dan 3 % van de Europese oppervlakte cultuurgrond (OCG), beslaan.

1.2.2. De teelt van groenten en fruit is zeer arbeidsintensief en derhalve goed voor de werkgelegenheid. De gespecialiseerde groente- en fruittelers nemen bijna 500 000 arbeidseenheden in de landbouw (AEL) voor hun rekening, dat is 12,5 % van de Europese AEL. De sector biedt rechtstreeks werk aan naar schatting 2 miljoen mensen in de hele EU. In sommige lidstaten vertegenwoordigt de groente- en fruitteelt 50 % van de werkgelegenheid in de landbouw.

1.2.3. Werkgelegenheid

1.2.3.1. De arbeidsintensiviteit is een fundamenteel aspect van de groente- en fruitteelt vanwege de impact ervan op de productiekosten en hoewel de toegevoegde waarde per eenheid oppervlakte hoog is, is de opbrengst per arbeidseenheid lager dan in de extensieve landbouw. De behoefte aan seizoenarbeiders is erg groot en de sector is een bron van werkgelegenheid, zowel voor werklozen in de EU als voor immigranten. Daarom moet ook op andere beleidsterreinen worden getracht de opvang van immigranten te verbeteren en moeten initiatieven worden gesteund om de mobiliteit van seizoenarbeiders in de sector groenten en fruit te bevorderen, zodat zij het hele jaar door werk hebben.

1.2.3.2. Bovendien is de werkgelegenheid die de sector indirect oplevert van groot belang, zowel in de keten van de voedingsmiddelenproductie, het — zeer arbeidsintensieve — verpakings-, opslag- en verwerkingsproces, als in de sector van de productie- en afzetondersteunende activiteiten. De verpakingscentra en de groente- en fruitverwerkende industrie zorgen voor welvaart, toegevoegde waarde, werkgelegenheid en vertrouwde met technologische middelen in de plattelandsgebieden. In het geval van verwerkte tomaten bestaat een onderlinge afhankelijkheid tussen productie en industrie, aangezien het om de gespecialiseerde teelt van een éénjarig, voor verwerking bestemd gewas gaat.

1.2.4. Milieu

1.2.4.1. Sommige producten in deze sector, zoals dopvruchten en sint-jansbrood, zijn vanuit milieu-oogpunt belangrijk voor bepaalde, aan dorre streken grenzende zones, waar de teelt ervan onmisbaar is in de strijd tegen erosie en er geen geschikte alternatieven voor landbouwdiversificatie voorhanden zijn. Anderzijds is de GMO voor groenten en fruit de eerste gemeenschappelijke ordening in het kader van het GLB geweest waarin milieudoelstellingen zijn opgenomen, een terrein waarop belangrijke vorderingen zijn — en nog steeds worden — geboekt. Niettemin blijven er milieuproblemen bestaan, en daarom moet dit beleid worden voortgezet en moet het milieu een nóg belangrijkere plaats in de GMO innemen.

1.2.5. Consumenten

1.2.5.1. De consumptie van verse groenten en fruit, die moet worden gestimuleerd vanwege het gunstige effect op de gezondheid, blijft in praktisch de hele EU stabiel; voor enkele producten kan een lichte stijging ten koste van andere producten worden genoteerd. De binnenlandse productie en de import zijn flink toegenomen, waardoor de markten steeds meer verzadigd raken en de kans op verstoringen groter wordt. Feit is dat de Europese Unie bepaalde groenten en fruit niet of onvoldoende zelf produceert en, vanwege de hoge koopkracht van de Europeanen, een aantrekkelijke, weinig protectionistische markt vormt voor bepaalde derde landen. Met name het verbruik van bepaalde verwerkte groente- en fruitproducten, zoals verwerkte tomaten en (citrus)vruchtensap, neemt voortdurend toe, in het geval van tomaten met 3 % per jaar.

1.2.5.2. Voorts bekommeren consumenten zich steeds meer om de veiligheid van hun voedsel, alsook om een gegarandeerd aanbod van gezonde producten en een breed assortiment van groenten en fruit op allerlei verkooppunten. Hetzelfde kan worden gezegd van de steeds grotere voorkeur van de consument voor milieuvriendelijke producten.

1.2.5.3. Verder is de vraag naar groenten en fruit van betere kwaliteit toegenomen en wordt verzocht om meer informatie over geur- en smaakkenmerken, voedingswaarde, milieuvriendelijke productiemethoden en andere aspecten op grond waarvan de consument zijn keuze bepaalt. In dit opzicht wint vooral de samenhang tussen, enerzijds, de regelgeving betreffende de etikettering van voedsel en nieuwe voedingsmiddelen en, anderzijds, de kwaliteitsnormen voor groenten en fruit aan belang.

2. Algemene opmerkingen

2.1. De Commissie heeft aangekondigd vóór eind 2000 het verslag over de werking van Verordening (EG) nr. 2200/96 te zullen publiceren. Het Comité dringt er bij de Commissie op aan om, in het licht van de ervaring en met behulp van een algemene analyse van de werking van alle instrumenten van de GMO, extra voorstellen te formuleren over fundamentele aspecten die niet in de huidige voorstellen aan de orde komen.

2.2. Gezien het belang van de werkgelegenheid in deze sector is het Comité van mening dat de voorstellen slechts een gedeeltelijke en ontoereikende oplossing bieden voor de problemen waaronder deze sector gebukt gaat, alsook voor het verlies van de communautaire preferentie als gevolg van bilaterale en vrijhandelsakkoorden die door de EU zijn ondertekend. Een reeks belangrijke aspecten, die in de conclusies van dit advies zullen worden genoemd, komt niet aan de orde. Op dit punt is het voorstel dus nog wel voor verbetering vatbaar.

2.3. Niettemin deelt het Comité de mening van de Commissie dat een aantal, in de huidige voorstellen genoemde aspecten van de GMO in de sector groenten en fruit dringend, dit wil zeggen vóór het volgende verkoopseizoen, moet worden herzien.

2.4. Ook toont het Comité zich bezorgd over het feit dat het voortbestaan van de steunmechanismen voor producten die voor verwerking zijn bestemd, wordt bedreigd door het aflopen van de „vredesclausule” in 2003, en verzoekt het de Commissie en de Raad met klem er bij de onderhandelingen in het kader van de WTO op te hameren dat deze mechanismen blijven bestaan. Deze steun is onmisbaar voor het voortbestaan van de verwerkende industrie, die ervan op aan moet kunnen dat zij op het juiste moment over voldoende grondstoffen van goede kwaliteit beschikt, tegen een prijs die ervoor zorgt dat de eindproducten concurrerend zijn op de markt en dat de telers een fatsoenlijke vergoeding ontvangen, nog afgezien van het feit dat meer dan 140 000 arbeidsplaatsen worden behouden.

2.5. De communautaire preferentie is de laatste 15 jaar fors uitgehold omdat groenten en fruit, en met name de voor verwerking bestemde producten, door de EU als „wisselgeld” werden beschouwd tijdens de onderhandelingen over de bilaterale en multilaterale akkoorden die tot de invoering van een vrijhandelszone met de EU moeten leiden. De concurrentiepositie van derde landen, die tegen lagere prijzen en kosten kunnen produceren, is zo een stuk verbeterd en de Europese productie moet nu het hoofd bieden aan steeds scherpere concurrentie. Door de wederzijdse concessies die in deze akkoorden worden toegestaan, raken de verhoudingen tussen sommige sectoren ontwricht, die in het kader van het GLB moeten worden hersteld.

2.6. Volgens het Comité wordt het steeds noodzakelijker het aanbod via de telersorganisaties te reguleren, gezien de zwakke positie waarin de telers terecht zijn gekomen door versnippering van het aanbod tegenover toenemende concentratie van de distributie, zoals in het advies van het ESC over „Invloed van de tussenhandel — van productie tot consumptie — op de prijsvorming van levensmiddelen” (zie de par. 3.1.1, 3.1.2, 3.1.3, 3.1.4 en 3.2.1)⁽¹⁾ tot uiting komt. Hierin wordt ook gesteld dat het aandeel van de teler in de consumentenprijs van verse groenten en fruit aanzienlijk kleiner is geworden en

dat de toegevoegde waarde in toenemende mate kan worden toegeschreven aan de distributie. Dit heeft ook grote gevolgen voor de betrekkingen tussen de verwerkende industrie en de distributie. Ook dienen telers en consumenten te worden gewezen op het gevaar dat de toenemende concentratie van de belangrijkste distributiefirma's het assortiment groenten en fruit kan verkleinen.

2.7. Toepassing van de GMO in de sector groenten en fruit

2.7.1. Het is niet gelukt de economische en organisatorische doelstellingen die met de hervorming van de GMO voor groenten en fruit van 1996 werden beoogd in de afgelopen drie jaar volledig te verwezenlijken. De resultaten dienen, grotendeels als gevolg van een ontoereikend budget en gebrek aan flexibiliteit van sommige regelingen, als „onvoldoende” te worden bestempeld.

2.7.2. Ook de steun aan de actiefondsen van de telersorganisaties is niet erg doeltreffend gebleken. De oorzaak hiervan ligt in budgettaire restricties, de wellicht geringe bekendheid met deze steun, en de complexiteit van en bureaucratische rompslomp rond het beheer, de uitvoering en de controle van de actieprogramma's.

2.7.3. De maatregelen ter bevordering van de oprichting van telersorganisaties zijn ontoereikend gebleken om de concentratie van het aanbod aanzienlijk te verhogen, waardoor de in de herziening voorgestelde doelstellingen nog verre van verwezenlijkt zijn. De criteria die vastgesteld zijn voor de erkenning en voorlopige erkenning van telersorganisaties hebben tot ongewenste situaties geleid, zoals de wildgroei van te kleine telersorganisaties of het ontstaan van andere organisaties onder invloed van belangen die niets met de productiesector te maken hebben. Het is, hoe dan ook, duidelijk geworden dat de maatregelen aantrekkelijk noch waardevol zijn voor een belangrijk percentage telers van groenten en fruit.

2.7.4. Toch is het Comité van mening dat bepaalde maatregelen een positief effect hebben gehad op de ordening van het aanbod in de sector verwerkte producten; vooral de betrokkenheid van telersorganisaties bij het sluiten van overeenkomsten betreffende de levering van grondstoffen aan de industrie is toegenomen.

⁽¹⁾ PB C 95 van 30.3.1998, blz. 36.

2.7.5. De marktinterventies zijn sterk verminderd, vooral door de restrictieve en ontmoedigingsmaatregelen van de laatste GMO-hervorming. Hoewel interventie in geen geval een alternatief mag zijn voor de markt, is duidelijk geworden dat de mechanismen voor het uit de markt nemen niet toereikend zijn om in te spelen op bepaalde ernstige crisissituaties

2.7.6. De aanpassing aan de vraag is bemoeilijkt door de ontoereikendheid van de drempels en de complexiteit van de quotaregeling voor verwerkte producten; gevolg hiervan was dat de communautaire productie in sommige gevallen, vooral in het geval van tomaten, zijn marktaandeel is kwijtgeraakt. Dit is duidelijk geworden doordat er de laatste jaren in het geval van bepaalde citrusvruchten, peren en tomaten voortdurend méér is geproduceerd dan de garantiehoeveelheden.

2.7.7. Ook moet worden gewezen op de kwetsbare situatie van bepaalde producten die van groot lokaal, sociaal en milieubelang zijn, zoals bepaalde voor verwerking bestemde soorten groenten en fruit, dopvruchten en sint-jansbrood, die specifieke instandhoudingsmaatregelen vergen.

2.7.8. De mechanismen voor bescherming aan de grens werken in de meeste gevallen niet echt goed. Het staat geenszins vast dat de invoerprijs de juiste is en dat de controle op ingevoerde hoeveelheden doeltreffend wordt uitgevoerd; bovendien is de speciale beschermingsclausule ontoereikend gebleken. Ook schieten de bestaande middelen tekort om te garanderen dat ingevoerde producten aan dezelfde arbeids-, gezondheids- en milieunormen voldoen als producten uit de Europese Unie.

2.8. Budget van de GMO

2.8.1. Het onderhavige voorstel van de Commissie zet het financiële plaatje van de regeling volledig op zijn kop. De voorgestelde maatregelen hebben betrekking op begrotingsposten die in het budget van de GMO voor het jaar 2000 tot 65 % van de uitgaven van deze sector uitmaken.

2.8.2. Het Comité wijst op het beperkte beslag dat de GMO legt op de communautaire begroting van het EOGFL en de voortdurende daling die hierin sinds de herziening van de GMO is opgetreden (van 15 % in het jaar 1995 tot 3,2 % in het jaar 2000, naar een eindproductiewaarde van 16 % van de totale communautaire productie).

2.8.3. Het Comité wil beklemtonen dat de steunverlening aan de diverse sectoren die onder het GLB vallen weer in evenwicht moet worden gebracht en een eind moet worden gemaakt aan de onrechtvaardige behandeling van bepaalde sectoren, waaronder groenten en fruit, die onverwijld steun naar behoeften moeten ontvangen.

2.8.4. Het Comité verwerpt de door de Commissie in haar voorstel gehanteerde opvatting van „begrotingsneutraliteit”. Er wordt immers uitgegaan van het geplande uitgavenniveau voor het seizoen 2000/2001, dat negatief is beïnvloed door diverse conjuncturele factoren en een onvoldoende ontwikkeling van de GMO. Wil men van budgettaire neutraliteit spreken, dan moet worden uitgegaan van de totale begroting als vastgesteld tijdens de hervorming van de GMO en in de financiële vooruitzichten van Agenda 2000.

2.8.5. De hervorming van de GMO in de sector groenten en fruit mag niet gepaard gaan met een verlaging van middelen en mag niet onvolledig zijn, zoals wordt voorgesteld. De sector moet over voldoende financiële middelen kunnen beschikken om de maatregelen effect te doen sorteren.

2.8.6. Om de begrotingsstabiliteit in de sector groenten en fruit veilig te stellen acht het Comité het opportuun twee afzonderlijke begrotingslijnen op te stellen, nl. één voor maatregelen in het kader van deze GMO en één voor maatregelen in de bananensector; het gaat immers om twee aparte, los van elkaar staande regelingen.

3. Bijzondere opmerkingen

3.1. „Voorstel voor een verordening van de Raad tot wijziging van Verordening (EG) nr. 2200/96 houdende een gemeenschappelijke ordening der markten in de sector groenten en fruit”

3.1.1. Het Comité deelt de mening dat het maximum van 2,5 % van de totale EU-steun voor alle telersverenigingen dringend moet worden afgeschaft, omdat het opstellen en uitvoeren van de actieprogramma's van de telersverenigingen hierdoor wordt bemoeilijkt en de hulp een willekeurig karakter krijgt.

3.1.2. Het Comité vindt dat het bij één enkel maximum voor de steun aan de actiefondsen moet blijven, i.c. 4,5 % van de waarde van de afgezette productie van elke individuele telersvereniging. Ook moet worden nagegaan of het nuttig is

de oprichting van nieuwe telersorganisaties in gebieden waar die nog niet bestaan te stimuleren en de EU-bijdrage aan het actiefonds voor de telersverenigingen die aan bepaalde criteria voldoen te verhogen (gezamenlijke acties in het kader van verenigingen van telersorganisaties, fusies van organisaties, samenwerking tussen organisaties van verschillende lidstaten, organisaties met een belangrijk aantal telers in gebieden waar een hogere organisatiegraad geboden is). Dit alles met als doel het aanbod meer te organiseren.

3.1.2.1. Het Comité stelt vast dat de telersorganisaties niet overall in de EU optimaal functioneren. Vandaar dat een specifiek communautair programma om deze verschillen weg te werken absoluut noodzakelijk is. Afhankelijk van de behoeften van de regio's zou een dergelijk programma erop gericht moeten zijn de oprichting of samensmelting van telersverenigingen te bevorderen, hen ertoe aan te zetten gemeenschappelijke acties te ondernemen en de communautaire bijdrage aan de actiefondsen op te trekken, op grond van objectieve communautaire criteria (met inbegrip van criteria van economische aard).

3.1.3. Het Comité kan niet goedkeuren dat het genoemde maximum wordt vastgesteld op 3 % van de waarde van de afgezette productie van elke individuele telersvereniging, omdat dit middel zijn nut voor de regulering van het aanbod zou verliezen ten opzichte van de concentratie in de distributiesector en de aanpassing van de distributie aan de ontwikkeling van de vraag.

3.1.4. Het Comité kan het niet eens zijn met het op financiële motieven geïnspireerde voorstel voor verlaging van de maximumhoeveelheid voor uit de markt te nemen citrusvruchten en stelt voor vast te houden aan de huidige maxima wegens het wisselende en onvoorspelbare karakter van de productie, om ervoor te zorgen dat de interventieregeling werkelijk als vangnet dient voor de telers. Er zij op gewezen dat de daling van de uit de markt genomen hoeveelheden tot besparingen ten opzichte van de financiële vooruitzichten heeft geleid; ook de huidige regeling voor het beheer van de uitvoerrestituties heeft er voor gezorgd dat niet alle beschikbare middelen zijn opgebruikt.

3.1.5. Het Comité vraagt zich terdege af of de regeling voor het beheer van uitvoerrestituties voor verse producten wel geschikt is voor deze sector, en vindt het een goede zaak dat

er zoveel beheermechanismen zijn; zijn voorkeur gaat uit naar de regelingen A1 en B, maar het vindt dat er in ieder geval een aparte regeling voor elk product moet komen.

3.1.6. Het Comité ziet in dat de regeling voor het beheer van de uitvoerrestituties in de sector verse groenten en fruit moet worden vereenvoudigd en verzoekt de Commissie dit beheer te optimaliseren zodat alle financiële mogelijkheden op dit vlak volledig kunnen worden benut, zij het binnen de grenzen van de WTO-afspraken.

3.2. *„Voorstel voor een verordening van de Raad tot wijziging van Verordening (EG) nr. 2201/96 houdende een gemeenschappelijke ordening der markten in de sector verwerkte producten op basis van groenten en fruit”*

3.2.1. Het Comité neemt kennis van de wijzigingen die door de Commissie worden voorgesteld in de regeling voor verwerkte tomaten, perziken en peren met het oog op de afschaffing van de huidige regeling van compenserende steun voor de verwerker in ruil voor een aan de teler te betalen minimumprijs.

3.2.2. Niettemin wil het Comité de aandacht vestigen op het belang dat de minimumprijs voor de telers tot dusver heeft gehad als referentiewaarde bij de onderhandelingen over contracten met de verwerkende industrie en als garantie voor een minimumopbrengst.

3.2.3. De voorgestelde maatregelen vormen een reëel risico voor de instandhouding van de teelt van deze producten in de betrokken gebieden, en men mag niet uit het oog verliezen dat deze sectoren van bijzonder belang zijn omdat er een complete agro-industrie aan verbonden is, die essentieel is voor het behoud van de werkgelegenheid en het ter plaatse houden van de bevolking.

3.2.4. Het Comité wenst te beklemtonen dat de vermindering van de steun voor tomaten, perziken en peren tijdens de meest recente verkoopseizoenen conjuncturele redenen heeft gehad, zoals de gewijzigde wisselkoersverhouding tussen de euro en de dollar en de stijging van de grondstoffenprijzen in concurrerende derde landen; ook waren er discretionaire maatregelen van de Commissie, zoals de verlaging van de minimumprijzen om destabilisatie van de markten tegen te gaan.

3.2.5. In het voorstel van de Commissie ontbreken enkele belangrijke maatregelen die zouden kunnen bijdragen tot een stabielere productie en hogere opbrengst voor de telers en die een toereikende en regelmatige bevoorrading van de verwerkende industrie en de markt zouden kunnen garanderen. In dit opzicht zou het positief zijn de verlaging van de steun tot 20 % te beperken en meerjarencontracten voor tomaten, perziken en peren te stimuleren.

3.2.6. Het Comité schaart zich achter het voorstel om de quotaregeling voor verwerkte tomaten te vervangen door een systeem van drempels. Ook deelt het Comité de mening dat een aanpassing noodzakelijk is om het systeem flexibeler te maken en de relatie tussen de industrie en de telers evenwichtiger te maken.

3.2.7. Het Comité vindt evenals de Commissie dat de gegarandeerde maximumhoeveelheden voor tomaten moeten worden opgetrokken om beter aan te sluiten bij de marktontwikkelingen, hoewel het van mening is dat met 10 % bij lange na niet aan de behoeften van de sector wordt voldaan, vooral wanneer men bedenkt dat de productie van verwerkte tomaten de laatste jaren met meer dan 10 % is toegenomen om in te spelen op de marktontwikkelingen en de toegenomen consumptie.

3.2.8. Het Comité is bang voor hele negatieve gevolgen in de komende jaren, als de communautaire drempel niet wordt verhoogd tot een hoeveelheid die overeenstemt met wat in de vorige verkoopseizoenen werkelijk is verwerkt. De garantiehoeveelheid is immers ontoereikend om aan de vraag op de markt te voldoen; het is dan ook te verwachten dat die hoeveelheid ruim zal worden overschreden, met als repercussie dat fors zal worden gekort op de steun. De drempel zal regelmatig moeten worden aangepast aan de ontwikkelingen op de markt.

3.2.9. Het Comité vraagt zich terdege af of de steun voor tomaten écht moet worden verlaagd om consequenties voor de begroting te vermijden, aangezien verhoging van de garantiehoeveelheid niet leidt tot overschrijding van de begrotingsvooruitzichten die ten tijde van de hervorming van de GMO voor groenten en fruit zijn vastgesteld.

3.2.10. Volgens het Comité gaat het érg ver om de toepassingsmogelijkheden van verwerkte tomaten te reduceren tot één eindproduct; het Comité pleit er dan ook voor de verwerking tot gepelde hele tomaten in stand te houden en hiervoor een aparte drempel vast te stellen, ten einde de teelt van dit soort tomaten in de gebieden die hierin van oudsher zijn gespecialiseerd, in stand te houden.

3.2.11. Het Comité dringt er bij de Raad en de Commissie op aan maatregelen goed te keuren om de lijst van verwerkte producten op basis van tomaten die voor steun in aanmerking komen regelmatig door het desbetreffende beheerscomité te laten aanpassen. opdat de telers goed en snel op de ontwikkeling van de vraag en de marktintroductie van nieuwe producten kunnen reageren. Het Comité stelt de Commissie voor na te gaan of de controleprocedures voor grondstoffen en eindproducten kunnen worden vereenvoudigd. Doel hiervan is de doeltreffendheid ervan te verbeteren met het oog op een betere controle op de steunverlening, minder bureaucratische rompslomp en lagere kosten, zonder iets af te doen aan de rechtszekerheid van partijen en de kwaliteit van de producten die op de markt worden gebracht.

3.2.12. Het Comité is van mening dat de huidige regeling voor de verwerking van perziken en peren moet worden aangepast om de opbrengst voor de producent veilig te stellen. Indien deze trend van dalende steun doorzet, zullen de telers er immers de voorkeur aan geven rechtstreeks prijsafspraken te maken, zonder zich te houden aan minimumprijzen, in plaats van gebruik te maken van de steunregeling. Dat zou het einde van het hele systeem betekenen en zou de producenten vogelvrij verklaren.

3.2.13. Het Comité is ingenomen met de verhoging van de drempel voor peren, hoewel het deze ontoereikend acht omdat de hoeveelheid peren die tegenwoordig wordt verwerkt om aan de grotere vraag te voldoen, de EU-drempel nu al met 30 % overschrijdt.

3.2.14. Het Comité wijst op het risico van een gestage overschrijding van de EU-drempel voor peren vanaf het eerste verkoopseizoen en acht het niet uitgesloten dat dezelfde situatie, zij het in mindere mate, zich zal voordoen in het geval van perziken, vooral gezien de opmerkelijke stijging van de verwerkte hoeveelheid in het vorig verkoopseizoen in vergelijking met de twee voorgaande seizoenen, toen de productie als gevolg van weersomstandigheden fors lager uitviel.

3.2.15. Het Comité merkt op dat de steun voor perziken en peren veel te laag is en dat de telers in een benarde situatie terecht zullen komen, aangezien de steun voor perziken in het verkoopseizoen 2000/2001 om conjuncturele redenen al met 50 % is verlaagd ten opzichte van het seizoen 1997/1998. Voor peren werd de steun in hetzelfde seizoen om dezelfde redenen met 27 % verlaagd. Daarom acht het Comité het ontoelaatbaar dat de steun, nu om budgettaire redenen, met nog eens 10 % omlaag wordt gebracht.

3.2.16. Gezien de berekeningsmethode voor de steun, ligt het niet voor de hand het steunbedrag van het verkoopseizoen 2000/2001 als referentie te gebruiken. Het Comité stelt voor uit te gaan van de steun die in het verkoopseizoen 1996/1997 werd verstrekt voor tomaten, perziken en peren.

3.3. „Voorstel voor een verordening van de Raad tot wijziging van Verordening (EG) nr. 2202/96 tot invoering van een steunregeling voor telers van bepaalde citrussoorten”

3.3.1. Het Comité is van mening dat de nieuwe regeling na drie seizoenen, vooral in streken waar de productie beter georganiseerd is, zijn bestaansrecht heeft bewezen, ook al zijn de resultaten ervan in streken waar het aanbod minder geconcentreerd is of de aanwezigheid van telersorganisaties minder gewicht in de schaal legt, minder florissant. De situatie in deze gebieden moet dan ook nader worden bekeken en in alle streken waar citrusvruchten worden geteeld moeten gepaste maatregelen worden getroffen om het aanbod beter te concentreren en de invloed van de telersorganisaties te vergroten. De verwerkte hoeveelheden zijn echter in alle productiegebieden op peil gebleven of zelfs gestegen en ook de industrie heeft zich goed weten te handhaven.

3.3.2. Het Comité constateert dat de drempels in de afgelopen jaren ruim zijn overschreden, m.n. in het geval van sinaasappelen en citroenen en, zij het in mindere mate, van kleine citrussoorten, omdat deze drempels de marktontwikkelingen niet hebben gevolgd. Ook betreurt het Comité dat de kortingen op de steun negatieve gevolgen hebben gehad voor de inkomsten van de telers, een situatie die in de toekomst moet worden voorkomen.

3.3.3. Het Comité stemt in met de verhoging van de drempels voor bepaalde, voor verwerking bestemde citrusvruchten, maar vindt de voorgestelde hoeveelheden ontoereikend omdat hiermee niet aan de toegenomen vraag naar verwerkte producten kan worden voldaan noch iets wordt gedaan aan het probleem dat de bevoorrading de consumptie niet kan bijbenen; dit wordt tijdelijk opgelost door meer in te voeren. Gezien de huidige hoeveelheid verwerkte producten zouden de drempels met 35 % moeten worden opgetrokken. Ook zou de grapefruit onder de regeling moeten vallen om aan de huidige marktbehoefte te voldoen en de concurrentiepositie van de Europese industrie te bevorderen.

3.3.4. Om de activiteit van de vruchtenconservenindustrie op peil te kunnen houden moet de drempel voor kleine, voor verwerking bestemde citrussoorten worden opgesplitst in een drempel voor tot partjes verwerkte vruchten en één voor vruchtensap.

4. Conclusies

4.1. Ten aanzien van de voorstellen

4.1.1. Het Comité had graag gezien dat de Commissie haar voorstellen vergezeld had doen gaan van het verslag over de werking van Verordening (EG) nr. 2200/96 en vindt de voorstellen onvolledig en onvoldoende. Niettemin heeft het Comité begrip voor de urgentie van bepaalde maatregelen.

4.1.2. Het Comité verwerpt de door de Commissie gehanteerde restrictieve interpretatie van het begrip „budgettaire neutraliteit” en vindt dat de sector over voldoende financiële middelen moet kunnen beschikken, willen de maatregelen effect kunnen sorteren. De verdeling van de middelen over de verschillende sectoren die onder het GLB vallen, moet opnieuw worden bekeken en daarbij moet bijzondere aandacht worden besteed aan de situatie waarin de groente- en fruitsector verkeert in het licht van de globalisering der markten en het belang ervan voor nieuwe werkgelegenheid.

4.1.3. Gezien de verlaging van de steun voor tomaten, perziken en peren tijdens de laatste verkoopseizoenen, die zowel conjuncturele redenen had als het gevolg was van discretionaire beslissingen van de Commissie, de ontwikkeling van de markten voor deze producten, de concurrentiepositie van de Europese verwerkende industrie en de ontwikkeling van de uitgaven van het GLB voor deze sectoren, verzoekt het Comité in overweging te nemen dat:

- het opportuun is om in het geval van verwerkte tomaten de quotaregeling te vervangen door een systeem van drempels;
- het aanbeveling verdient bij de vaststelling van de steun voor tomaten, perziken en peren uit te gaan van het steunbedrag dat tijdens het verkoopseizoen 1996/1997 werd verstrekt;
- het geen pas geeft de steun voor tomaten en peren te verlagen om „budgettair neutraal” uit te komen;
- de garantiehoeveelheid voor tomaten die voor verwerking zijn bestemd moet worden opgetrokken tot een realistisch niveau en de verwerking tot gepelde hele tomaten behouden moet blijven;

- de drempel voor peren met 30 % moet worden verhoogd en die voor perziken met 10 %;
- de „strafkorting” moet worden beperkt tot 20 % van de steun en meerjarencontracten moeten worden gestimuleerd.

4.1.4. Om aan de toegenomen vraag naar citrusvruchten te voldoen en het verschil tussen de productie en consumptie in de EU te compenseren — een probleem dat momenteel wordt opgelost door méér in te voeren en de Europese verwerkende industrie te sparen — en gezien de forse kortingen op de steun die de telers krijgen opgelegd wanneer zij de maximumhoeveelheid voor verwerking bestemde producten overschrijden, is het Comité van mening dat:

- de huidige drempels voor citrusvruchten die voor verwerking zijn bestemd met 35 % moeten worden verhoogd;
- de drempel voor te verwerken kleine citrussoorten moet worden opgesplitst in een drempel voor vruchtensap en één voor vruchten in stukjes;
- de verlaging van de steun wegens overschrijding van de drempel moet worden beperkt tot 20 % van de totale steun;
- de huidige maxima voor uit de markt te nemen citrusvruchten moeten worden gehandhaafd.

4.1.5. Het Comité deelt de mening van de Commissie dat het maximum van 2,5 % van de totale waarde van de afgezette productie van alle telersverenigingen als totaalbedrag van de bijstand moet worden afgeschaft en is van oordeel dat het maximum van 4,5 % van de waarde van de afgezette productie van elke individuele telersvereniging moet worden gehandhaafd en niet tot 3 % mag worden verlaagd omdat de regeling dan niet meer efficiënt is.

4.1.6. Het Comité vestigt de aandacht van de Commissie op het ontbreken van elk initiatief tot invoering van een verzekering tegen de gevolgen van klimatologische risico's in de groente- en fruitsector, los van de regelingen die in sommige lidstaten bestaan.

4.1.7. Het Comité wil beklemtonen dat de consumptie van groenten en fruit moet worden gestimuleerd wegens de gunstige effecten ervan op de volksgezondheid.

4.2. *Ten aanzien van het verslag van de Commissie over de GMO voor groenten en fruit*

4.2.1. Gezien de ervaring met de toepassing van de GMO stelt het Comité voor aandacht te besteden aan onder meer de volgende punten:

- a) vergroting van de kennis omtrent zowel de productie als de markten, waarvoor het erg nuttig zou zijn een marktwaarnemingspost op te richten;
- b) verbetering van de kwaliteitsnormen voor groenten en fruit, alsook van de controle erop en de naleving ervan tijdens het gehele afzetproces;
- c) de oprichting van telersorganisaties, met nadruk op aspecten als hun karakter, omvang, rol in de concentratie van het aanbod, regionale en sectoriële ontwikkeling; de belemmeringen voor hun ontwikkeling en verbetering van hun doeltreffendheid; de erkenning van „instrumentele” organisaties of organisaties zonder productieve grondslag; de voorlopige erkenning van telersgroeperingen; de noodzaak fusies van telersorganisaties en -verenigingen te stimuleren;
- d) de werking van de actiefondsen en actieprogramma's van de telersorganisaties en de mate waarin zij de maatregelen voor plattelandsontwikkeling aanvullen; de vraag in hoeverre de doelstellingen op het gebied van kwaliteitsverbetering, milieubescherming en voedselveiligheid zijn verwezenlijkt;
- e) eventuele harmonisering van de criteria voor de keuze van milieubescherpende maatregelen in het kader van de communautaire programma's;
- f) de werking van de interventieregeling en de vraag wanneer van een „ernstige crisis” kan worden gesproken;
- g) het handelsverkeer en de inachtneming van de communautaire preferentie: het systeem van de invoerprijs (evaluatie van de toepassing van tariefequivalenten), de controle op kwantiteit en kwaliteit, de inachtneming van fytosanitaire normen, de speciale vrijwaringsclausule en de non-tarifaire belemmeringen voor communautaire export;
- h) speciale maatregelen voor producten die aan een hevige internationale concurrentie worden blootgesteld; een oplossing op lange termijn voor de problemen rond dopvruchten en sint-jansbrood;
- i) steun voor bepaalde voor verwerking bestemde groenten en fruitsoorten: asperges voor de conservenindustrie, abrikozen en kersen;

- j) afbakening van de verantwoordelijkheden en eventuele gevolgen van niet-naleving van de bepalingen van verwerkingscontracten tussen telersorganisaties en de industrie door één der partijen, alsook niet-naleving van de afspraken tussen individuele telers en de telersvereniging waaraan de voor verwerking bestemde en voor steun in aanmerking komende producten worden afgeleverd.

Brussel, 19 oktober 2000.

De voorzitter
van het Economisch en Sociaal Comité
G. FRERICHS
